

i la falta de respecte a la interioritat de la vida familiar que es produeix a les noves edificacions i a les ciutats dormitoris és un altre aspecte a estudiar. L'economia ens ajudarà a comprendre el procés d'especulació del sòl i el naixement de les plusvàlues, així com la sociologia ens facilitarà tot allò que fa referència a les noves formes de relació de classes i d'assignació de "status" que es produeix a la gran aglomeració urbana.

1.4.—Reus i els seus voltants.

El gran creixement industrial de les comarques del Tarragonès i del Baix Camp a partir dels anys seixanta fa que puguem parlar amb tota seguretat que ja hem entrat dins del fenomen urbanitzador. Això ha provocat nombroses tensions que han sortit als diaris: enfrontament agricultura-indústria-turisme, problemes amb les centrals nuclears, problemes de barris extrems o situats massa a prop de les zones industrials, aglomeracions humanes amb poques condicions d'higiene, barraquisme, naixement de "parcel·les", etc., etc.

Creiem que davant tots aquests fets cal que ens comencem a plantejar la conveniència d'un estudi analític que intenti racionalitzar tot el procés tal com s'ha desenvolupat.

1.5.—El nostre equip.

Amb les limitacions dels apartats 2 i 3 creiem que convé un estudi que tingui per finalitat l'obtenció de les bases per a un possible diagnòstic. L'estudi haurà de tenir en compte una sèrie de factors que caldrà investigar, és a dir, primer de tot serà obligatori una enquesta, entenent aquesta com una recollida de dates, per passar a l'etapa posterior de diagnòstic. Aquest treball pot ser facilitat per una sèrie d'estudis precedents com els que al seu dia va fer el "Grup Disseny", però que cal reconèixer que està en un estadi molt primari d'elaboració. Com ja hem dit abans les solucions que puguin ser apuntades no passaran del paper. Però hem de reconèixer que no esperem gaire cosa més.

Primera lectura

«DIARI D'UN ESCRIPTOR» «Ressonàncies 1942-1952»

de Joan Puig i Ferrater

A. BLADE I DESUMVILA

Llegeixo (damunt per damunt i amb la idea de reprendre un altre dia, atentament, aquesta lectura) el llibre "Diari d'un escriptor", de l'autor ja esmentat, publicat per "Edicions 62" i prologat per Guillem-Jordi Graells. D'aquest pròleg, no em puc estar de recollir la versió segons la qual la gestió de Puig i Ferrater com a pagador, a França, de les compres de material de guerra per al govern de la Generalitat, del qual Puig formava part, va ser controlada per Josep M. Espanya, membre així mateix del govern autònom. Tots dos, segons la pròpia versió, rebien carregaments de monedes i metalls preciosos "i en gestionaven el canvi". El producte anava a parar en un fons de la Generalitat. "Acabada la guerra, o gairebé, (continua dient el prologuista) hi hagué un repartiment --el famós "repartiment"-- després que Josep Tarradellas, el comptador de la Generalitat i el mateix president Companys acceptessin l'honradesa de la gestió. Es procedí llavors a repartir les quantitats acumulades entre una trentena de consellers i ex-consellers, la majoria vinculats a l'Esquerra (Republicana de Catalunya). I Puig obtingué una d'aquestes trentenes parts, igual que els altres".

Heus ací una versió que discrepa de la que fins ara ha estat generalment admesa. No solament aquella és diferent d'aques-

ta, sinó molt més escandalosa, ja que hi són implicats "una trentena de consellers i ex-consellers". Molts ja són morts, però encara n'hi ha de vivents --sortosament!-- que de segur tindran interès a dir-hi la seva. Si callessin... però aquesta seria --és-- una hipòtesi inacceptable, en principi, per a qualsevol "vinculat a l'Esquerra".

A part d'aquest aspecte, veritablement escabros, el llibre en qüestió mostra fins a quin punt Puig i Ferrater fou --i continuava essent als seixanta anys-- un obsès de la literatura i com es creia volar alt. Els noms de Shakespeare, Cervantes, Proust, Dostoiewski, Tolstoi, Stendhal, Balzac, Leopardi, Dante, Valéry, etc., s'agiten --o són agitats-- constantment en aquest "Diari d'un escriptor". Sovint, massa sovint, les remarques de Puig recorden el "deja lu". I no interessen tant ni de bon tros com els seus judicis --i/o prejudicis-- sobre els escriptors de casa. Interessen en un sentit o altre, però mai no deixen indiferent, potser perquè tot és discutible --apassionadament discutible-- en aquest cony d'home múltiple, complicat i contradictori. Fins i tot, per exemple, quan es cansa de planar sobre els cims més alts i retorna al món de la realitat, escriu coses tan casolanes com aquesta: "Els tarragonins som els qui escrivim més

durament i els qui parlem més durament el català". Però afegeix tot seguit, com si es curés en salut: "Exceptuo Rovira i Virgili". D'altra banda, no diu en què --o sobre què-- fonamenta la seva curiosa --i empíadora-- afirmació.

Sovint també, l'autor de "Camins de França" és enervant a força de divagacions gratuïtes, però com m'arriben al cor els seus crits i planys d'enyor; enyor de la terra on va néixer, de la casa que hi tenia, dels llibres (uns quatre mil) que havia anat recollint i sap que no podrà retrobar! I com pot arribar a ser patètic en parlar de la seva vida a l'exili, a "Les Sablons", un mas solitari, vora Saint-Martin-le-Beau, un ara ja famós "patelin" (que jo conec), a la plana de Tours, no lluny de les boires del Loire! "Aquí --escrullu-- sol, lluny de la meua terra, escrivint en una llengua poc coneguda, sense possibilitats de publicar, no hi ha públic per a mi, ningú que pugui llegir-me! Sol davant de l'art, de la vida, del pensament, del sentiment, dels somnis. Dic la meua paraula en aquesta solitud. A qui?"

I tot seguit: "Quan durarà això? Quan acabarà la guerra? I com? Podré tornar a Catalunya? No moriré abans? Qui s'ocuparà de publicar la meua obra? La família? Un amic? Qui m'estimarà prou per a fer això?"

Es aquest plany, entre les ombres i les boires, el vent i el fred moral i físic de l'exili (aquesta mutilació!), i les incerteses dels primers anys quarantes, és aquest gemec, que ens el fa sentir solidari i fraternal!

Ara, que s'engresqui amb un caragirat, i amb les promeses que aquest li va fer de tenir cura de la seva obra (de l'obra de Puig), fa riure. O que davant els aplaudiments del públic a obres teatrals (de Russinyol, d'Ignasi Iglésies) que ell considera mediocres, pensi, decebut i, alhora, vanitós: "I per a aquest públic has d'escriure tu?" Xoquen també, en sentit pejoratiu, les seves pretensions de moralista i moralitzant. I fa una trista gràcia que mentre es complau a deturpar una colla d'escriptors catalans, prodigui les més grans lloances a Ortega i Gasset, al qual

anomena el "nostre Ortega". Es serios això?

Tot és desconcertant en aquest home, començant per la pròpia vida. Fa l'efecte d'una formidable força vital al servei d'una ambició enorme: la d'escriure una gran novel·la, en una dotzena llarga de grans volums, única a Catalunya, i només comparable a "A la recherche du temps perdu" d'aquell autor el nom del qual coneix tothom.

Aquest "Diari d'un escriptor" serà d'una gran utilitat (i això és d'agrair en bona part a Guillem-Jordi Graells que n'ha estat el seleccionador i compilador) als biògrafs, cada dia n'hi ha més, del gran novel·lista de la Selva del Camp. I també per als aprenents d'escriptor que hi trobaran judicis sobre l'art d'escriure i novel·lar, així com també crítiques penetrants --i algunes verinoses-- sobre gent remarcable del ram.

Quan jo el vaig conèixer, Puig i Ferrer, a Barcelona, durant els primers dies de la guerra civil, tenia 54 anys. Era un home revingut, fort, vermell de cara, visceral, amb mans d'estrangulador. Se li veia al fons dels ulls que no se'l podia contrariar. (Per no contrariar-lo, Companys, segons deien, el va fer conseller). Jo no em podia creure que aquell home (que tenia el rostre energumènic d'un pagès del meu poble) hagués pogut escriure "Els tres al·lucinats" i "Camins de França" que jo havia llegit, embabaiat. I encara menys hauria pogut creure que aquell home havia d'escriure la sèrie de "El pelegrí apassionat" que és, en efecte, una obra única (àdhuc pel que té d'irritant, d'injusta, de verinosa, etc.).

A Puig i Ferrer el redimeix la seva passió per la literatura, la fe en l'obra que vol enllestir; una fe que el fa semblar una mena d'estrany apòstol i el fa parlar com a tal: "Escolta'm, Senyor! Oh, Senyor, allarga els meus dies, el temps justament necessari per a arribar a escriure l'última pàgina (de "El pelegrí...") i pren-me de seguida després". Aquest accent no pot ser una enganyifa. Aleshores tenia 62 anys. I en demanava cinc o sis més. El Senyor va escoltar-lo. Puig i Ferrer arribà als 74 i va poder acabar la seva obra. O li anà de poc.

Cinema i cine-clubs

"No són unes pel·lícules de més qualitat les que poden fer canviar el gust del públic, sinó únicament un canvi en les seves condicions de vida".

(B. Brecht)

Joan PAMIES

La proximitat del nou curs que començarà a l'octubre, unit a la nova línia que, amb gran afany revitalitzador, vol emprendre aquest any el Cine-Club del Centre de Lectura, ens impel·leixen a unes reflexions generals tocants a la significació social del cinema i de la funció del fenomen cine-clubístic en aquell context i en el cinematogràfic.

La contundència del cinema com a factor cultural i de comunicació a la nostra època és innegable. Podríem dir que ens trobem a l'era de la comunicació icono-